

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Pedagogická
Obor řízení	Pedagogika
Uchazeč	<i>PhDr. Martin LACHOUT, Ph.D.</i>
Pracoviště uchazeče	katedra germanistiky Filozofické fakulty UJEP v Ústí nad Labem
Habilitační práce (název)	<i>Uplatňování komunikačních strategií při mluveném projevu v cizím jazyce</i>
Oponent	doc. PhDr. Gabriela RYKALOVÁ, Ph.D.
Pracoviště oponenta	Ústav cizích jazyků Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě

Text posudku (rozsah v rámci předepsané osnovy dle zvážení oponenta)

a. Aktuálnost námětu

Ve své habilitační práci „*Uplatňování komunikačních strategií při mluveném projevu v cizím jazyce*“ si autor klade za cíl popsat a analyzovat aplikaci komunikačních strategií na základě analýzy mluvených projevů studentů, učících se cizímu jazyku, a přispět k rozšíření současného stavu poznání v této oblasti. Svým zaměřením na zkoumání strategií ke zvýšení efektivity při komunikaci v cizím jazyce se jedná o problematiku nanejvýš aktuální.

b. Přístup k řešení

Práce o rozsahu 278 stran je doplněna o shrnutí v anglickém jazyce, seznam literatury, seznam obrázků, schémat, tabulek, grafů, zkratk a znaků a přílohy: ukázka formuláře „Souhlas s pořizováním video a audiozáznamů“ a stupnice úrovní podle Společného evropského referenčního rámce. Součástí práce je také CD s vyplněnými dotazníky, transkripty produktů probandů, souhrnný přehled použitých strategií v analyzovaných produktech, souhrnné vyhodnocení dat a film QUEST.

V úvodu práce autor vymezuje cíle práce, formuluje deset výzkumných otázek a popisuje metodiku práce. V následujících kapitolách se autor věnuje vymezení pojmů ‚jazyková kompetence‘, ‚komunikační kompetence‘ a ‚komunikační strategie‘. Cíleně se zaměřuje pouze na definice a klasifikaci z pohledu lingvistiky a poukazuje na divergenci pojmů ‚jazyková‘ a ‚řečová kompetence‘, dále pak ‚komunikační kompetence‘, přičemž upozorňuje na rozdíly v chápání tohoto pojmu v rámci anglofonní (přesněji anglosaské) a germanofonní oblasti (např. Hymes, Piepho, Habermas, Barkowski a Krumm), uvádí definice českých autorů, kteří kromě pojmu ‚komunikační kompetence‘ užívají pojmů ‚pragmatická‘ či ‚komunikativní kompetence‘ a představuje různé typy modelů.

V kapitole 5 se autor věnuje pojmu ‚strategická kompetence‘ a soustředuje se na strategii učení se cizímu jazyku. Představuje různé klasifikace strategií učení z pohledu lingvodidaktiky, blíže se věnuje těm z nich, které jsou pro jeho výzkum klíčové. Také komunikačním strategiím a jejich klasifikacím je věnována rozsáhlá 6. kapitola. Kapitoly 2-6 svědčí o kvalitním přehledu autora a o výborných znalostech dané problematiky, stejně jako o

znalosti česky, německy a anglicky psané odborné literatury. Co však v souvislosti s výše uvedenými pojmy postrádám, je zohlednění teorie jazykového managementu (Neustupný, Nekvapil, Dovalil), která bývá právě se strategiemi komunikace a učení se cizímu jazyku často diskutována, a která vnáší do dané problematiky zajímavý úhel pohledu.

Sedmá kapitola je věnována popisu vývoje a současného stavu poznání zkoumané problematiky, ze kterého je zřejmé, že výzkum, který byl proveden v rámci této habilitační práce, je v takovémto rozsahu zatím ojedinělý. Tato kapitola by však dle mého názoru měla tvořit jednu z úvodních kapitol práce. V osmé kapitole jsou následně formulovány výzkumné cíle a otázky, a to srozumitelně a přehledně. Celý proces výzkumu je podrobně popsán a jednotlivé kroky odůvodněny.

c. Použitá metodologie

Autor uvádí, že pro svůj výzkum primárních dat použil kvantitativní metodu dotazování pomocí tištěných dotazníků, ve kterých se probandů dotazoval na jejich vlastní zkušenosti s komunikačními strategiemi, a metodu získávání dat pomocí narativního rozhovoru na základě zhlédnutí němeého animovaného filmu. Data ukládal prostřednictvím videozáznamů a následně transkriboval formou komentované transkripce, vyhodnocoval a srovnával. Klasifikace technik podle Friebertshäuserové se zdá pro účely této práce dobrou volbou.

Ačkoli se autor při popisu a hodnocení výsledků výzkumu snažil o maximální objektivitu svých sdělení a výsledky zpracovával pomocí statistických metod, nabízí se v této souvislosti vzhledem k relativně malému vzorku respondentů (13 nefilologů a 26 filologů) otázka, zda je právě kvantitativní metoda vhodná, pokud není vzhledem k objemu dat (videozáznamy a jejich transkripce) reálně získat větší množství vzorků a tím i reprezentativní čísla, a také vzhledem k tomu, že „komunikační strategie představují poměrně složitý jev, který je ovlivňován větším množstvím proměnných“, jak autor na str. 261 sám uvádí.

d. Kvalita a správnost dosažených výsledků

Výsledky byly prezentovány v grafech, tabulkách a vždy detailně popsány. Prostřednictvím analýzy mluvené produkce probandů autor formuloval odpovědi na všechny výzkumné otázky (str. 10). Ne vždy mohla být odpověď uspokojivá vzhledem k malému počtu probandů. Přesto bylo možno ze získaného vzorku učinit zajímavé závěry.

e. Původnost dosažených výsledků

Souhrnně lze říci, že předložená habilitační práce je zpracována srozumitelně a obsahuje původní výsledky.

f. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

Získané poznatky lze uplatnit při dalších výzkumech v oblasti zkoumání strategií komunikace a strategií procesu učení se cizím jazykům.

g. Uplatnitelnost výsledků v praxi

Práci vzhledem k aktuálnosti a zaměření tématu považuji za přínosnou především pro pedagogickou praxi. Autor věnuje třináctou kapitolu stručným didakticko-metodickým doporučením pro nácvik mluveného projevu a zařazení komunikačních strategií do procesu učení se cizím jazykům. Ačkoli v ní formuluje obecně známá doporučení, o efektivitě zařazení nácviku komunikačních strategií do výuky, nejen díky předložené habilitační práci, není pochyb. Tato kapitola nabízí prostor k podrobnějšímu rozpracování.

h. Formální úprava a jazyková úroveň práce

Práce je přehledně strukturovaná, autor při zpracování tématu postupoval cílevědomě a systematicky. Dopustil se však několika nepřesností při uvádění zdrojů informací, které se týkají odlišné podoby jmen v textu a seznamu literatury: Bialystock / Bialystok, Hammers / Hamers (str. 24), Ulmann / Ulman (str. 28), Ahrens / Arens (str. 33), Rogers / Rodgers (str. 51). V seznamu literatury chybí některé zmiňované zdroje - na str. 7: Genesis, na str. 24: Heredia (1997), Perani (1998), na str. 27: Schulte-Rüther (2008), na str. 33: Ahrens/Arens (1969), na str. 35: Bühler (1934), na str. 44: Werlenová (2007) a Šebesta (1999), na str. 74: Stern (1983), na str. 75: Suter (1989) a Cohen (1990), na str. 76: Dijka Kintsch (1983), na str. 79: Lompscher (1972). U obrázku 3 chybí zdroj, stejně jako u přílohy č. 7 (str. 299). Po případnou publikaci práce bude třeba zmiňované údaje doplnit. Rozsah předložené habilitace odpovídá požadavkům na tento druh práce.

Závěr

Habilitační práce PhDr. Martina Lachouta, Ph.D. „*Uplatňování komunikačních strategií při mluveném projevu v cizím jazyce*“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

VOpavě..... dne ...15. 1. 2018.....